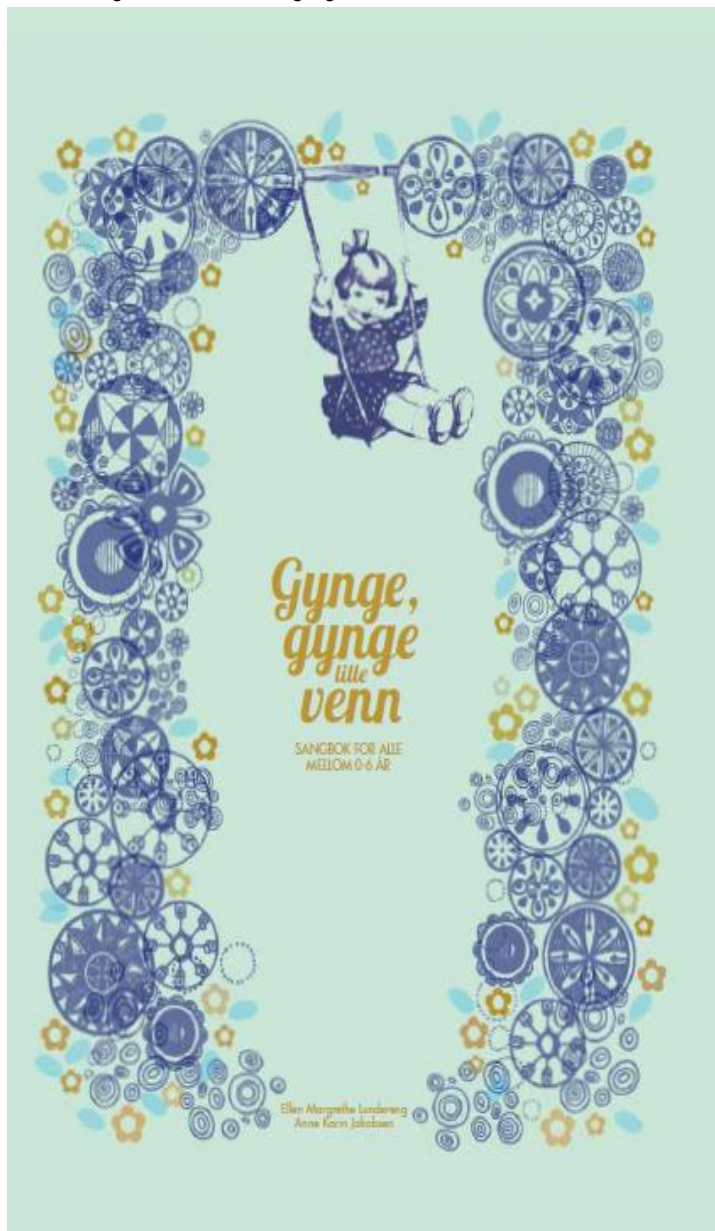

«Gynge gynge lille venn»

Prosjektrapport til ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering

Prosjektnr: 2011/3/0328

Ellen Margrethe Lundereng og Anne Karin Jakobsen

Forord

Prosjekt "Gyng, gyng lille venn" er et resultat av lang erfaring med bruk av tegn til sanger, rim og regler for barn med hørselstap. "Gyng, gyng lille venn" er også en "avlegger" av tegnsangprosjektet som ble avsluttet 2011 (Lundereng, Skei).

Prosjektet har vært et samarbeid mellom Statped – midt, tidligere Møller – Trøndelag kompetansesenter og Hørselshemmedes landsforbund. Møller barnehage har vært en viktig utprvingsarena for utvikling av materiellet som består av sangbok, sangkort og DVD. Personalet i barnehagen har i tillegg bidratt med mange rike innspill til bokas skriftlige del.

Prosjektet var i utgangspunktet ettårig, men på grunn av forsinkelser i produksjon av DVD og midler igjen på budsjett, ble det søkt om forlengelse. I forlengelsen har det blant annet vrt gjennomført en tegnsangkonferanse i samarbeid med «ung i kor» (barne- og ungdomskororganisasjon). Prosjektets varighet har vært fra januar 2012 til desember 2013. Prosjekteier har vært Hørselshemmedes landsforbund og finansiering ved Extrastiftelsen Helse og Rehabilitering. Prosjektansvarlig har vært Bjørn Bakken ved Statped - midt avdeling Heimdal.

Vi har gjennom prosjektperioden hatt et ønske om å komme fram til et repertoar som passer til målgruppen 0-6 år. Resultatet har blitt til en sangbok som består av 17 tegnsatte sanger og fem rim og regler. Det er i tillegg laget sangkort med repertoaret og en dvd som visualiserer hele repertoaret med tegn.

Prosjektgruppa har bestått av seniorrådgiver Anne Karin Jakobsen, og seniorrådgiver Ellen Lundereng. Begge er ansatt i fagavdeling hørsel.

Takk til foreldre som har gitt samtykke til videoopptak som benyttes på dvd. Takk til alle flotte inspirerende barn i Møller barnehage som med stor iver, liv og lyst har klappet og trampet, sunget, danset og trommet seg gjennom alle sangsamlingene.

Takk til ansatte i Møller barnehage som har vært involvert i utprvingsprosessen og som har deltatt på sangstunder og kommet med gode tilbakemeldinger. En spesiell takk til styrer Ellen Ravndal som også har deltatt i prosjektgruppa.

Videre vil vi rette en takk til alle samarbeidspartnere i prosjektet. Takk til avdelingsleder for fagavdeling hørsel Bjørn Bakken og seniorrådgiver Tove Leinum Østerlie som har deltatt i prosjektgruppa.

Takk til avdeling for læringsressurser ved avdelingsleder Olle Eriksen som har frigitt Torleif Strand som har gjort en flott jobb med å få oversendt alle tegnene til grafiker. Takk til tolk Camilla Jin Berg og tegnspråkkonsulent Sissel Hegdahl Solem som har bistått oss med å kvalitetssikre tegnene til sangene. Takk til Janne Riebe Berthelsen som har vært med som tolk på alle sangsamlingene i Møller barnehage. Takk til seniorrådgiver Aase Lyngvær Hansen som har vært en god mentor og kommet med nyttige innspill til boka. Takk til Gisle Gynnild som har stilt studio til disposisjon for innspilling og også bidratt med gitarakkompagnement til alle sangene. Takk også til Kirsten Stangvik på Daffy Design som har designet boka. Videre rettes en takk til prosjektkoordinator Steinar Birkeland og Hørselshemmedes landsforbund (HLF) for god bistand under hele prosessen. Sist men ikke minst en stor takk til Ekstrastiftelsen Helse og Rehabilitering som har gitt oss prosjektmidler og slik gjort det mulig for oss å lage materialet ”Gynge, gynge lille venn”.

Sammendrag

Prosjekt ”Gynge lille venn» er et resultat etter lang erfaring med barn med hørselstap og bruk av sang og musikk i arbeid med språk og sansestimulering. Begge forfatterne av materialet har lang erfaring med å sette tegn til sanger rim og regler og sett den inkluderings-effekt dette arbeidet har i barnehage og skole.

Prosjektet har hatt som hovedmål å lage materiell tilpasset de minste barna, aldersgruppe 0-6 år. Et viktig mål med materialet er at det skal være selvinstruerende for brukerne av det, samt gi ideer til hvordan man kan benytte det samme repertoaret på flere og spennende måter. Derfor står det også en tekst nederst på hver side med link til minetegn.no der brukerne kan finne tegnene til sangene «live». Det står også forslag og ideer til hvordan melodiene kan brukes på flere måter ved å blant annet variere og improvisere ulike tekster om dagligdagse situasjoner.

I tillegg til å lage materiell har det vært gjennomført en utprøvningsfase med barn og voksne i Møller barnehage. Det har vært gjennomført 6 samlinger. Hensikten med det har vært å prøve

ut repertoaret for å se hvilke sanger som egner seg for aldersgruppa, og om sangene var egnet til det som vi ønsket ut i fra vår målsetting.

Et mål med utprøvingen har også vært at barnehagen skal kunne benytte repertoaret fra materiellet i etterkant av prosjektperioden. Styrer Ellen Ravndal forteller at de nå har egne samlinger der materiellet benyttes. Hun forteller også historier som viser læring og nytteverdi ved bruk av dette repertoaret for barna med hørselstap eller andre utfordringer. Noen av historiene er referert til i den skriftlige delen av sangboka. Som takk til alle de flotte barna fra Møller barnehage har vi på DVD sunget inn sanger der alle barnas navn høres i sangene.

I løpet av utprøvsperioden har vi gjort oss en del erfaringer med bruk av instrumenter til sangene. For de eldste barna som gjerne vil ha noen flere utfordringer er bruk av instrumenter en god måte å gi dem det på. I tillegg er det en fin måte med hensyn til å jobbe med rytme og rytmeforsterkning. Det ble kjøpt inn instrumenter til barnehagen for restmidler på budsjettet. Det ble også gjennomført trommekurs med profesjonell trommeinstruktør med alle barn og voksne i Møller barnehage.

Innhold

Forord -----	2
Sammendrag -----	3
Innhold -----	5
Kapittel 1: Bakgrunn for prosjekt -----	6
- Målsetting	
- Metode	
- Målgruppe	
- Finansiering	
- Prosjektorganisasjon	
- Prosjektorganisering	
- Opprinnelig framdriftsplan	
- Budsjett	
Kapittel 2: Resultater og resultatvurdering -----	13
Kapittel 3: Resultatvurdering og oppsummering -----	16
Sluttkommentar -----	16
Positive ringvirkninger \ veien videre -----	17

Kapittel 1) Bakgrunn for prosjektet

Alle barn har et naturlig behov for musikk og bevegelse. Barn med hørselstap trenger i tillegg flere bevegelseserfaringer, rytmiske, språklige og motoriske, på bakgrunn av et sansetap. Slik kan man si at de trenger flere øvingssituasjoner. Sang, musikk og bevegelse kan gi slike øvingssituasjoner på en god og lystbetont måte, slik at barna ikke får en opplevelse av at det er en øvingssituasjon.

For barn med hørselstap er det viktig å øve opp lyttefunksjonen. Sang og musikk kan være et godt hjelpemiddel. Sanger, men også en syngende stemme gir større endringer i tonehøyde, varighet og intensitet i det som blir sagt. Dette bidrar til verdifull akustisk informasjon. Ved sang og rytmiske elementer senkes naturlig taletempo slik at det for barnet blir enklere å oppfatte ord og innhold. I tillegg er det lettere for barnet å oppfatte innholdet når det er satt melodi til ordene. Prosodien (gresk: betyr til sang) er spesielt viktig for barn med hørselstap, for å lette innhold og forståelse. At den voksne benytter en syngende stemme, gjennom bruk av sanger, rim og regler, vil være positivt. Ved at den voksne benytter prosodiske elementer vil det også kunne bidra til å fremme prosodiske egenskaper hos barnet. Slike egenskaper kan bidra til at man lettere hører og oppfatter innholdet i språket gjennom å bli oppmerksom mot språkets prosodiske elementer som rytme, melodi, intonasjon, tonehøyde.

Å benytte de samme sangene over tid gjør at barna blir kjent med melodiene. Ved å bruke små enkle melodier kan man også improvisere dagligdagse tekster. Slik øver barna samtidig begreper. Ved å synge om det man gjør ser man om barnet oppfatter gjennom lyttefunksjonen hva det synges om. Etter hvert lærer barnet begrepene, og utvikler forståelse for dem. Slik kan språkstimulering via musikk starte på et tidlig tidspunkt.

Borchrevink (1995) understreker denne betydningen ved å vise til hva som skjer i hjernen ved sang og rytmisk aktivitet. Han sier at sang med tekst krever et direkte samarbeid mellom venstre og høyre hjernehalvdel for å integrere tale og rytme (venstre hjerne med tale og rytme, høyre med tonegang og melodi).

Han sier at sang og rytmisk tekst (rim og regler), eventuelt til rytmiske bevegelser, legger til rette for at man husker bedre enn om det innholdsmessige blir sagt med vanlig stemme. Dette er fordi læringsstoffet blir lagret strukturelt som huskereglene og integrerte helhetsmønstre i hjernen. Slik kan det innlærte hentes fram som en lagret helhet (Borchrevink:1995).

For barn med hørselstap som ikke på en naturlig måte hører sin egen stemme, er det viktig at de tidlig blir stimulert til å ta i bruk stemmen sin, gjennom å lytte til morens eller farens stemme gjennom sang. Det vil kunne bidra til å inspirere og motivere barnet til å delta i den musikalske kommunikasjonen. Sang kan også være et godt utgangspunkt for å øve turtaking. Gjennom herming eller imitasjon av hverandres stemmer etter tur, lærer barnet å innrette seg. Dette er en ferdighet som skjer tidlig i barnets utvikling, og som er en viktig grunnleggende ferdighet for barnets språkutvikling.

I prosjektets målsetting ligger det blant annet en tanke om å fremme bevissthet hos foreldre for betydningen av å benytte og eksperimentere med egen stemme ved bruk av sang, rim og regler i tidlig kommunikasjon med barnet sitt. Mange foreldre til barn med hørselstap tenker ikke automatisk på at sang og musikk har betydning for et barn som ikke hører. Slik vil prosjektet forhåpentligvis bidra til større bevissthet omkring temaet gjennom å bli kjent med og gjennom bruk av materialet «Gynge gynge lille venn».

Det skjer stadige framskritt med hensyn til utviklingen av tekniske hjelpemidler, men også generell kunnskap om hørsel. Det gjør at det vil være behov for å utvikle materiell og pedagogiske ideer parallelt med utviklingen. En stor andel av nyfødte barn med store hørselstap får i dag tilbud om CI operasjon (CI: Cochleaimplantat består av elektroder operert inn i indre øret og som stimulerer hørselsnerven slik at barnet hører på alle frekvenser). Det er likevel viktig å si at barnets hørsel ikke er optimal, og at det vil være individuelt i hvor stor grad det enkelte barn nyttiggjør seg implantatene. En viktig forutsetning er stimulering av lyttefunksjonen etter at lyd er satt på. Sang og musikk kan slik være et godt redskap i arbeidet med lyttetrening. Å jobbe systematisk med prosodi vil være av stor betydning. Barnets interesse for lyd vil ha sammenheng med den voksnes tonefall, rytme, dynamikk, intonasjon. Å ta i bruk gamle sangskatter, rim og regler (gjerne fra egen barndom) vil slik være positivt. Dette er ofte et repertoar foreldre har et følelsesmessig forhold til fra egen barndom. Slike følelser vil være positive i relasjonen mellom barnet og den voksne. Over tid vil foreldre og barn ha stor glede av å ha utviklet et felles repertoar der de kan skifte på initiativer og responser i samspillet. Å fremme barnets initiativ er grunnleggende viktig for språkutviklingen. Vi ønsker gjennom dette prosjektet å bevisstgjøre foreldre og pedagoger (andre) betydningen av å benytte sang og musikk for å fremme samspill, og slik legge til rette for grunnleggende språklige ferdigheter. Vi vil i tillegg gi foreldre et redskap gjennom å utvikle «selvinstruerende materiell».

På bakgrunn av det har målsettingen vært som følger:

Hovedmål 1)

Utvikle selvinstruerende materiell (Sangbok, DVD og sangkort)

Det er utviklet en sangbok med sanger tilpasset barn med hørselstap men også andre brukergrupper. Sangboken består av tegnsatte sanger, rim og regler. Sangboken inneholder en teoridel med noen begrunnelser for valg av sanger som egner seg til å stimulere ulike sansefunksjoner. Sangene er også valgt ut med tanke på å kunne benyttes til å stimulere og fremme barnets lytteferdigheter. Det er valgt ut enkle melodier som barn med hørselstap lett kan oppfatte og lære. På den måten kan man benytte de samme melodiene men improvisere nye tekster som man har behov for i det daglige. Tegnene som er benyttet er lagt inn på en egen konto linket til www.minetegn.no. Der kan foreldre se tegnene som er brukt i boka, og de kan også lage en egen «konto» for å tilpasse egne tegn til sitt barn. Med boka følger en DVD. Her er alle sangene sunget inn med tegn til. På noen sanger har vi valgt å erstatte tegnene med bevegelser fordi det egner seg bedre til tekst og innhold. Så fremt det har vært mulig har vi benyttet tegn. Nederst på hver side finnes også noen ideer til hvordan sangene kan benyttes på forskjellige måter. Underveis i prosessen fikk vi en ide om å utvikle sangkort. Sangkortene har bilde på den ene siden og tekst til den enkelte sangen på den andre siden.

Hovedmål 2)

Foreldre - og barn samlinger

Det har vært gjennomført samlinger med barn og foreldre med det som mål, å fremme gode opplevelser hos store og små, men også med det som hensikt å gi foreldre og barn et felles repertoar å kommunisere med (felles referanseramme).

Hovedmål 3)

Langtidseffekt

Et viktig mål har også vært å bevisstgjøre foreldre og andre betydningen av sang og musikk og hvordan man i daglige situasjoner kan fremme lytteferdigheter og øve andre ferdigheter på en god og lystbetont måte, uten at det oppleves som en treningssituasjon. Vi håper en slik

bevisstgjøring vil føre til at foreldre og andre i barnets nærmiljø vil benytte sang, rim og regler i kommunikasjon med barnet sitt også videre i barnets utvikling.

Prosjektets målgruppe

Prosjektets målgruppe har først og fremst vært foreldre, men materialet som er utviklet vil også være egnet for pedagoger eller andre som jobber med barn med ulike utfordringer. Ideene og sangene egner seg godt for alle barn som bruker tegn i sin kommunikasjon.

Finansiering

Prosjektet har vært ettårig. Eier er Hørselshemmedes Landsforbund, med økonomisk støtte fra Extrastiftelsen Helse og Rehabilitering. Prosjektet har vært støttet med kr. 585.000.

Prosjektorganisasjon

Eier av prosjektet er Hørselshemmedes Landsforbund. Prosjektet har hatt en prosjektgruppe og en referansegruppe.

Prosjektledelse

Ellen Margrethe Lundereng

Anne Karin Jakobsen

Prosjekt og referansegruppe

Ellen Lundereng

Anne Karin Jakobsen

Bjørn Bakken

Tove Leinum Østerlie

Ellen Ravndal

Opprinnelig framdriftsplan

Som det framgår av tabellen, har dette vært et ettårig prosjekt.

I det første året var det beregnet at prosjektleder og prosjektmedarbeider, begge skulle arbeide med prosjektet i 30% stilling. Første kvartal av 2012 gikk med til å skrive teoridelen og

plukke ut og sette tegn til egnede sanger, rim og regler. I andre kvartal ble sangene, rimene og reglene spilt inn på DVD og boken klargjort for trykking. Utprøvingen av materialet foregikk i 3. og 4. kvartal, og prosjektrapporteringen ferdigstilt i slutten av 4. kvartal 2012.

Følgende tabell gir en kvartalsvis oversikt over tenkt tidsbruk i dette prosjektet:

Milepæler og hovedaktiviteter	2012				2013			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Skrivning av teoridel	x							
Plukke ut og sette tegn til egnede sanger, rim og regler.	x							
Spille inn sangene, rimene og reglene på DVD						x	x	
Trykke bok og DVD						x	x	
Utprøving av materialet både for foreldre og fagpersoner i barnehager			x	x	x			
Tegnsangkonferanse								x
Prosjektrapportering								x

Formidling

Informasjon om prosjektet og utprøving av materialet er gjennomført blant annet gjennom følgende tiltak:

Tegnsangkonferanse

Vi har gjennomført tegnsangkonferanse i Trondheim med 60 deltakere. Tilbakemeldinger fra barnehager er at de kan tenkte seg en årlig konferanse med fokus på språk, kommunikasjon og tegnsang.

Hør mitt språk, se mitt språk, foreldreopplæring 0-3 år, ny modell

Dette er tjenester som senteret tilbyr til foreldre i senterets virkeområde. Disse foreldrene kommer til senteret ca. 4 ganger pr år for å motta ulike kurstilbud. Vi har informert om prosjektet på disse samlingene underveis i prosjektperioden.

Nasjonal nettverksgruppe for NMT

Dette er også en arena hvor vi har mulighet for å treffe representanter fra de andre hørselssentrene og derigjennom få informert om prosjektet og materialet på nasjonalt basis. Det har vært gjennom informasjon om prosjektet på en samling.

Nettbutikk Statped midt

Statped midt (tidligere Møller Trøndelag kompetansesenter) har et nasjonalt ansvar for å utvikle læremidler til mennesker med hørselstap. I de senere år er det blitt økt fokus på utvikling av læremidler som kan benyttes av flere målgrupper. Materialet fra vårt prosjekt er lagt ut på nettbutikken og vil bli promotert gjennom de samme kanalene som senterets øvrige læremidler.

Informasjon gjennom utadrettet virksomhet ved Statped midt

Senteret driver en utstrakt rådgivning til foreldre, barnehager og skoler i senterets virkeområde. Andre rådgivere informerer om materialet som finnes etter prosjektet til de det måtte angå.

Kurs / workshops / konferanser

Deltakere på tegnsangkonferansen i oktober 2013 uttrykte ønske om at det ble arrangert årlige «treff» for påfyll av kunnskap omkring tegnsang og videreutvikling av eget repertoar. Dersom dette er mulig innenfor senterets rammer, så ønsker vi å imøtekomme dette behovet.

Artikkel i "din hørsel" og Nordisk tidsskrift for døvundervisning (NTD)

Det vil bli skrevet en artikkel etter at prosjektet er avsluttet.

Budsjett

Kostnadene i dette prosjektet har vært fordelt mellom Statped midt og Extrastiftelsen. Senteret har stilt utstyr som har vært nødvendig til disposisjon. I tillegg har senteret frigjort personell til å bistå prosessen. Tabellen under viser fordeling av midler på ulike poster.

Utgifter	2012	2013
Lønn:		
Prosjektleder 20%	200 000	
Prosjektmedarbeider 20%	200 000	
Arbeidsseminar for prosjektgruppen	15 000	
Grafiker	60 000	
Trykking av hefte / bok	20 000	
Utgifter mht sangrettigheter	50 000	
Innspilling av DVD	40 000	
Trykking av sangkort		25 000
Tegnsangkonferanse		60 000
Innkjøp av trommer		15 000
Trommekurs		5 000
Totalsum for prosjektet	585 000	
Sum prosjektmidler som søkes fra Extrastiftelsen	585 000	

Kapittel 2) Resultater og resultatvurdering

Hovedmål 1)

Utvikle selvinstruerende materiell (Sangbok, DVD og sangkort)

Det er gjennom prosjektperioden blitt utviklet en sangbok med 17 tegnsatte sanger og fire tegnsatte regler. Sangene og reglene er prøvd ut over en periode med barn og foreldre samt ansatte i barnehagen og funnet vel egnet til vår målgruppe. Boka ligger ut for salg på Statped-midt sin nettbutikk <http://moller.mamutweb.com>

Boka er i hovedsak tilpasset barn med hørselstap, men vil være egnet for alle barn. Boka inneholder en teoridel med ideer og begrunnelser relatert til barnets behov.

Nederst på hver side finnes en link til www.minetegn.no der foreldre og andre kan finne tegn til sangene og der de også kan legge inn egne tegn som er tilpasset det enkelte barnet.

Til boka er det laget en DVD der alle sangene er sunget inn med tegn.

På noen av sangene er tegnene erstattet med bevegelser fordi dette er bedre egnet til akkurat den sangen eller den teksten.

Nederst på hver side finnes også ideer til hvordan man kan leke og eksperimentere med de ulike sangene på forskjellige måter.

Underveis i prosessen fikk vi en ide om å lage sangkort til materialet. Dette ville medføre en ekstra utgift. Dette greide vi å få til etter noen omposteringer på budsjett. Dette ble gjort i samråd med Steinar Birkeland og Hørselshemmedes Landsforbund.

Vi vurderer at sangkortene bidrar til å heve kvaliteten på dette materialet. Sangkortenes hensikt er at foreldre og barn sammen kan kommunisere om innholdet i sangene gjennom kortene. Kortene har en side med bilde og en side med tekst. På den måten kan man kommunisere om hva bildet forteller og slik motivere barnet for tekst og innhold. Kortene gir også god mulighet for større delaktighet for barna ved at de kan trekke kort, eller velge det kortet de ønsker. Delaktighet og medbestemmelse er en særlig viktig motivasjonskilde for barn med språklige utfordringer.

Resultater og resultatvurderinger

Hovedmål 2)

Foreldre og barn-samlinger i Møller barnehage

Det er gjennomført seks sangersamlinger i Møller barnehage. På sangersamlingene deltok de foreldre som hadde anledning. Det var litt ulikt fra gang til gang hvem som var med. Alle ansatte i Møller barnehage deltok. Det var et viktig ledd i prosjektet at vi fikk prøvd ut sangene, rimene og reglene som skulle med i boka. Det har også vært viktig for oss å få tilbakemeldinger fra voksne på våre målsettinger for prosjektet

Noen kommentarer fra voksne i Møller barnehage

- Fremme gode opplevelser ved felles repertoar (sanger, rim og regler)
- For barns språklige utvikling vil et felles språklig repertoar være av stor betydning. Ikke minst er dette viktig for at barn og voksne har et felles referansegrunnlag, noe felles å samtale om. Denne samstemtheten kan føre til mange initiativ og responser. For barn med hørseltap eller andre språklige utfordringer vil det alltid være av stor betydning å få respons både på lyd og bevegelsesinitiativ som bekreftelse på det de har hørt. Etter den første sangersamlingen i Møller barnehage fortalte en mamma at gutten kom hjem fra barnehagen, plasserte henne og lillebror på hver sin stol og gjennomførte sangstund med dem. Dette til stor glede for dem alle tre. Det må også sies at denne gutten har store kommunikasjonsutfordringer.

Mammaen visste om samlingen som hadde vært i barnehagen. Hun forstod med en gang hva det var gutten initierte. Dermed ble han respondert ved at mamma og lillebror deltok i initiativet hans.

- Lære foreldre \ pedagoger enkle små melodier som kan overføres til dagligdagse situasjoner.

Etter en sangersamling i barnehagen uttalte en pedagog at noen av melodiene festet seg umiddelbart fordi de fenget rytmisk og at de var enkle å huske på. Hun benyttet blant annet sangen « Vi sier god dag» til å lage en ny tekst med bordsituasjonen som tema.

- Kontinuitet gjennom repetisjoner (samme sanger, rim og regler (gjenkjenning))

Voksne i barnehagen forteller om et barn med CI som deltok i svært liten grad til å begynne med. Dette er et barn som også nyttiggjør seg implantatene sine dårlig og har lite utviklet talespråk. Barnet deltar på sangen «Her sitter vi og ror». Først deltar han uten stemme, men med bevegelse. Etter hvert blir bevegelsene tydeligere, og han benytter rytme til bevegelsene. Lyden er rytmisk koordinert med bevegelsen og har en klar prosodi som ligner melodien. Etter hvert begynner ordene også å ligne sangteksten.

- Bevisstgjøre bruk av sanger, lek og aktivitet knyttet til ulike sansefunksjoner.

Mange av sangene har som hensikt å stimulere ulike sansefunksjoner. Et viktig mål har vært å bevisstgjøre voksne denne betydningen. Et eksempel fra samling i Møller barnehage er fra sangen «Sulla meg litt du mamma mi». Sangen synges mens voksne står i ring og holder hver sin ende av lange og brede sløyfebånd. Sløyfebåndene holdes slik at de går på kryss og tvers over barna. Barna ligger på gulvet tett sammen og kikker forventningsfullt opp mot de fargerike sløyfene. Sløyfebåndene heves og senkes i takt med sangen. De berører barna som ligger på gulvet noe som gjør at det kiler når båndene treffer dem. Dette stimulerer synssansen som er viktig for barn med hørselstap. I tillegg stimuleres den taktile sansen gjennom kroppslig berøring av sløyfebåndene. Det er også en hyggelig aktivitet som fremmer sosial læring og som utløser masse barnelatter.

Hovedmål 3)

Langtidseffekt

Tilbakemeldinger fra voksne som har deltatt i vårt prosjekt forteller oss at det har skjedd en bevisstgjøring med hensyn til hvordan sang og musikk kan brukes systematisk for å fremme viktige målsettinger for barnet. Vi håper også at vi gjennom vårt materiell kan bidra til at andre oppdager sangens og musikkens betydning for barns språklige utvikling. Ikke minst med hensyn til å utvikle prosodiske ferdigheter som er grunnleggende viktig for å utvikle talespråk. Prosodiske ferdigheter har også stor betydning for hvordan vi bruker

lyttefunksjonen. Vi ønsker med våre eksempler å vise hvordan sanger, rim og regler kan gi et felles referansegrunnlag i kommunikasjonen og relasjonen mellom store og små, og barn i mellom, på en god og lystbetont måte.

Kapittel 3) Resultatvurdering og oppsummering

Vi har gjennom dette prosjektet hatt tre viktige målsettinger

- Lage materiell
- Utprøving av materialet
- Informasjon om og formidling av materialet

Sluttkommentar

Prosjektet «Gynge, gynge lille venn», har vært en spennende og lærerik prosess gjennom denne toårsperioden. Vi har erfart at «veien blir til mens vi går», mht at vi blant annet har foretatt en del omdisponeringer av budsjettet, som har bidratt til å heve kvaliteten både på materialet, men også på den praktiske gjennomføringen av alle aktivitetene underveis i prosjektperioden.

Blant annet gjorde vi tidlig en totalvurdering, og endret 30% stilling e til 20%, fordi vi valgte å bruke penger på å høyne kvaliteten på materialet.

Større handlingsrom har blant annet ført til at vi fikk laget sangkort til materialet, noe brukerne gir svært gode tilbakemeldinger på. Vi har også kunnet ta imot innspill og ideer som har kommet underveis i prosessen. Det har vært gode ideer fra blant annet personell i barnehagen og andre.

Positive ringvirkninger \ veien videre

Prosjektleder har deltatt på workshop i Bonn, informert om materialet og ledet workshop. Vi var invitert til Belgia i desember 2013 men ble forhindret fra å delta.

Vi har gjennomført tegnsangkonferanse i Trondheim med 60 deltakere. Tilbakemeldinger fra barnehager er at de kan tenke seg en årlig konferanse med fokus på språk, kommunikasjon og tegnsang.

Materialet er nå lagt ut på Statped - midt sin nettbutikk. Vi har med oss materialet i vår veiledning ut i barnehager og skoler. Vi bruker materialet som grunnlag for fokus på språk og kommunikasjon på kurs og konferanser i regi av Statped.

Litteratur

Andersen F, Holten N (1980): "Koseviser, Gyngesviser", Finns forlag

Bjørkvold J-R (1989): "Det musiske mennesket". Oslo: Freidig Forlag

Bråten, S (1998): Kommunikasjon og samspill. Otta: Tano Aschehoug

Bråten, S (2004): "Kommunikasjon og samspill" - Fra fødsel til alderdom
Oslo: Universitetsforlaget

Dragset, BG og Horgøyen O, (1995):
"Kan musisk tidlig stimulering fremme samspill?" Høgskolen i Sør-Trøndelag

Hendar, O (2012): "En kartleggingsundersøkelse om læringsutbytte" Rapport
på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet

Jederlund, U (2002): "Musikk og språk"
Et vidgat perspektiv på børns språkutvikling.
Stockholm: Runa

Johansson, I (2001a): "Språkutvikling hos barn med språkvansker" Bok 1 "Performativ kommunikasjon" Klepp: Info Vest forlag

Johansson, I (2001b): "Språkutvikling hos barn med språkvansker" Bok 2, Ordstadiet, Klepp: Info Vest forlag

Johansson, I (2001c): "Språkutvikling hos barn med språkvansker" Bok 3, Enkel grammatikk, Klepp: Info Vest forlag

Kvello, Ø (2012): "Barn i risiko" Skadelige omsorgssituasjoner. Oslo: Gyldendal norsk forlag

Lundereng, E (2003): "Musikalsk kommunikasjon" en studie med hovedvekt på høreapparatbrukere på småskoletrinnet" Pedagogisk institutt NTNU, Trondheim

Lundereng, E og Skei, T (2012): "Tegnsang i et inkluderende fellesskap" En prosjektrapport, Hørselshemmedes landsforbund \ Ekstrastiftelsen Helse og rehabilitering

Lundereng, E og Skei, T (2011): "Tegnsang" Sangbok for gode venner Utgitt av Møller- Trøndelag kompetansesenter sammen med Hørselshemmedes landsforbund

Meld. St.18 "Læring og fellesskap" "Tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særskilte behov" Det kongelige kunnskapsdepartementet

Mantor, J (1993): "Musikk med hørselshemmede" Spesialpedagogikk nr.3

Espenakk U, Mørk M, Ottem E (2012):

”Strukturert ordforrådsarbeid i
førskolealder”

Ravndal, E (2012): ”Hvilket språk skal

vi snakke til barnet vårt?”Pedagogisk
institutt, NTNU Trondheim, juni 2012

Ruud, E (1990): ”Musikk som kommunikasjon
og samhandling” Oslo: Solum Forlag

Sæther, M og Aalberg, A: (2005):

”Barnet og musikken” universitetsforlaget, AS, 0105 Oslo

